

STAGNELIUS, ERIK JOHAN

**Albert och Julia, eller Kärleken efter döden.
Scen ur andewerlden. =Anon=. Stockholm,
tryckt hos Carl Deleen, 1824.**

Stockholm
1824

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

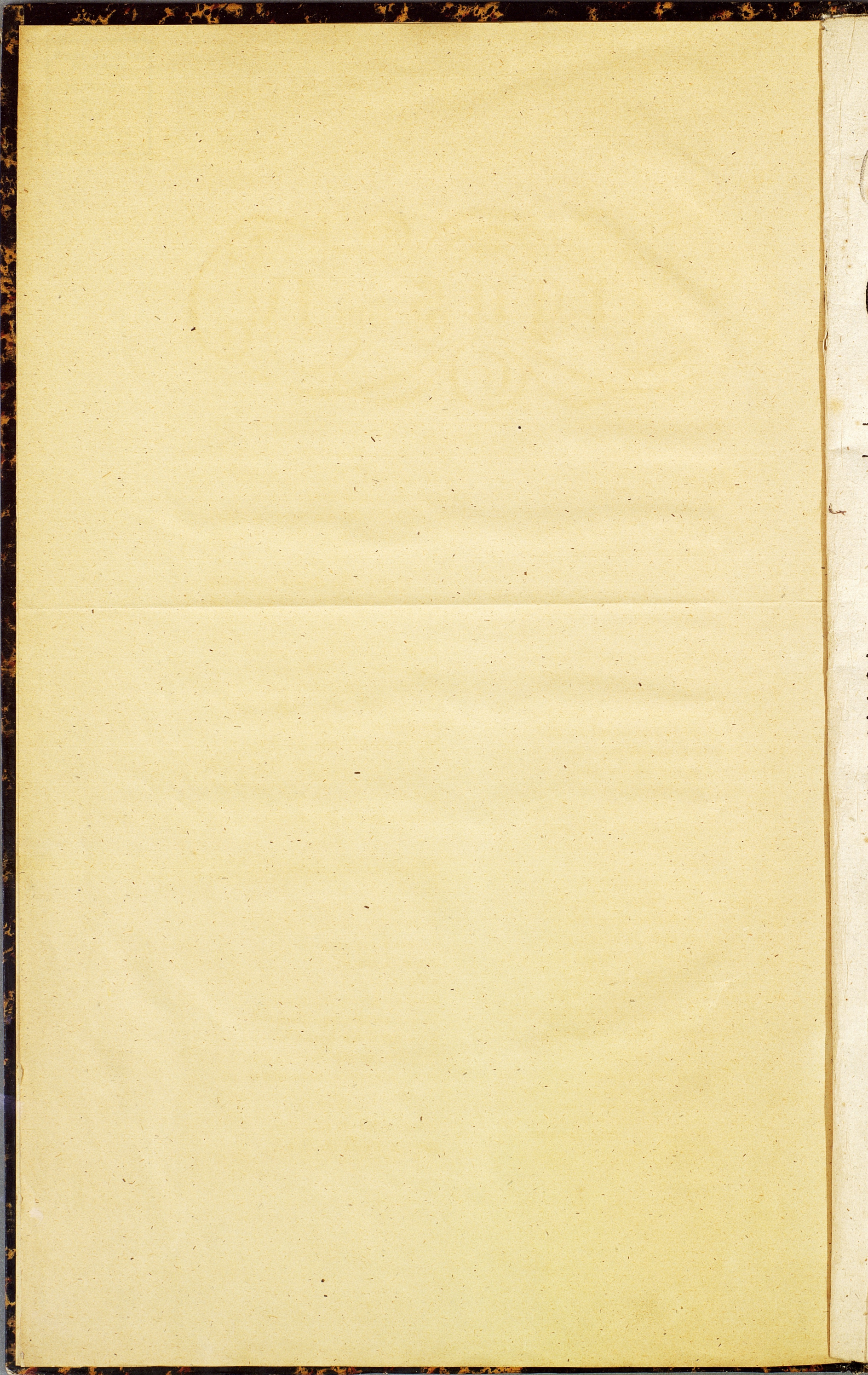
Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> eller boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>

Ergus Den IV.

Den 31 Januari.

STAGNELIUS, E. J.
Albert och Julia *),

eller
Kärleken efter Döden.

Scen ur Underwerlden.

(Cypressedal i Andarnes Werld.)

Julia.

Han kommer ej! — hur långt ha ären stridit,
Se'n jordens blomsterfält jag öfvergas?
Hur mången Wår har sina kranzar wridit,
Hur mången höst har gråtit på min graf,
Se'n lifwets sista afgrundswal jag lidit,
Se'n Albert ömt min dödsweet torlat af,
At bleka läppar affledskysken gifwit
Och wid mitt lik i tårar stum förblifwit?
Han kommer ej! — En mera lycklig flicka
På jorden re'n hans hjertas kärlek wann.
Förenta nu de Edens källor dricka,
Omarmas, saligt darrande, hwarann.
Seraserne med slöjad afund blicka
På deras fröjd, och Solen-Menniskan,
Hwars sten förgyller ewighetens dalar,
Med okänd frid til deras hjertan talar.
Han kommer ej! — Jag will dock honom bida,
I tårar här bland liljor dignad ned.
Ack! frukilöst är at mot sitt öde strida,
Men frukilöst ock at dermed sluta fred.
Wålan! mitt hjerta skaptes för at lida.

*) Detta Poem, som skrefs redan för et år sedan, mien aldrig varit tryckt, öfwerlemnna wi här til Allmänheten, utan at uppgifwa Författarens namn. Om den owanliga idén af detta stycke ej skulle behaga mångden af Läsare, torde likwäl deß poetiska behandling förtjena någon upmärksamhet.

Det bör ej bästas. Långe re'n det led.
Omöjligt är sig sjelf at öfvergifwa.
Hwad jag här varit will jag ewigt blifwa.

Julia. En Engel (nedsväfwar på
silfwermoln.)

Julia.

War mig helsad, sköna yngling!
Gullbewingad, rosenkransad,
Strålar du i dalens mörker,
Lik en morgonrodnad, neder.
Kommer du med tröstekalken?
För du budskap från min Albert?

Engeln.

Ej deruppå Albert wistas.
Lammets bröllop han ej frar.

Julia.

Himmel! och kring underwerlden
Jag förgäfwes honom sökte!
Följde genom blomster-fälten
Hundra silfwerfloders krökning,
Kopade i alla grottor,
Kopade i alla skogar:
»Albert, hör, din Julia kallar!»
Men på fältens rosenplaner,
Men i poppelträdens skugga
Fann jag ej den hjertat sökte,
Och blott sorgsna genljud gästas
Swar från underwerldens klippor.

Engeln.

Albert wistas än på jorden,
Kan din klagan icke höra.

Julia.

An på jorden? Nej! omöjligt!
Länge länge här jag lidit.

Engeln.

Anden lider, när den vänder
Sig från Gud till stoflets minnen.
Ej åt mullens moderstöße
Har man än förtrott din oska.
Tyg en sorgsen tropp af fordna
Jordiska medspelarinnor
Flätade cypriskekransen
Kring din marmorkalla tinning
Och på stela barmen fäste
Mången tårbestänkt narcissa.

Julia.

O så säg, hvad gör min Albert?
Gråter han wid Julias kista?

Engeln.

Glöm, o Flicka! det förflutna;
Tänk på himlen, tänk på friden
I den stad, hwars gyllne portar
Blott för ljusets helgon öppnas.

Julia.

Lemna mig. Wid denna källa,
Magiskt född af mina tårar,
Will jag wänta tills han kommer.

Engeln.

Arma Julia! blif å nyo
Hwad du war i barndomsåren.
Mins du ej den helga friden,
Som ditt späda hjerta fyllde,
Då med wårens röda blomster
I din moders sköt du lekte,
Då i templets pelarsalar,
Der, wid höga orgors brusning,
Festens kronljus mot dig blänkte,
Namnet Jesus med en salig
Kysning genomfor ditt hjerta,
Tårbestänkte purpurkinder?

Julia.

Ne'n allt jordiskt jag förgätt
Hwarje scen från barndomsåren.
Alberts tygar blott jag minnes,
Alberts samntag och det läger,
Som, af wårens rosor smyckadt,
Hyste of i lönnars skugga.

Engeln.

Flicka, kom! Guds moders armar

Långtansfallt mot Julia stråkas.
Gud will sjelf til fadershjertat
Dmt dig sluta i Moner.

Julia.

Mig och Albert til sitt hjerta?
Blott med honom gifs en himmel,
Blott med honom will jag böja
Mina knän för Underwerldens
Gyllne sol, för Lammets altar,
Och wid Edens floder hwila,
Dmt i njutningen förlorad,
Under baldakin af palmer.

Engeln.

Julia! frukta ewighetens
Wilda plågor. Gjelf dig rädda.

Julia.

Gjelf mig rädda? Och min kärlek
Skall förgås? Hwad tanka! Julia
Will sig sjelf ej wäl, will endast
Albert wäl, ty blott i honom
Lefwer Julia, stöjdas, lider.

Engeln.

Swara mig! Kan Albert älska?
Kan din kärlek han beswara?

Julia.

Nej! hans samntag först mig lärde
Lifwets, kärlekens mysterer.

Engeln.

We dig, om ej före du kände,
Lifwets, kärlekens mysterer.
Lef en gång det rätta lifwet,
Brinn en gång af verklig kärlek,
Kom til himlen!

Julia.

Kommer Albert

Då ej med?

Engelen,

Beklaganswärda!

Albert wistas än på jorden.

Julia.

An på jorden? — Godt! Jag wäntar
Honom här wid tårkällan.

Engeln.

Bäst! snart förödarn kommer.
Snart snart brusar syndasfoden.

Julia.

Må han brusa! Wid min Alberts
Hjerta will jag dö för ewigt.

Engeln.

Hvilken tanke! — Dö för evigt! (Han förs
svinner.)

Osynlig Englachor.

Julia! glöm
Jordlivets dröm!
Glåda med hopp,
Glåda med längtan til skarne opp.

Brister och nöd,
Sorger och död
Jorden bebo.

Blott hos små Englarne finner du ro.

Strålkranen skär,
Viras dig der.
Gyllene skrud
Festligt dig rädes wid harporas ljud.
Julia! glöm ic.

Osynlig Chor af Helvetesandar.

Åskade vän!
Slumrar du än?
Morgonens hand
Blomsterbeströr
Himmelens rand.
Skymningen dör.

Perldaggen skimrar kring dälber och wallar,
Och lärkornas chorsång i gullmolnen skallar.

Julia lå
Dgonen blå
Leende opp!
Sträck mig din famn!
Nöjens tropp
Kopar ditt namn.

Lifvet som dagen har blott en Aurora.
Åh, låtom oss Glicka, ej stunden förlora!

Solöröst (från Helvetet til en Harpa.)

»Kom, min Engelle Amor hvisslar

Til Lucinda opp.

Åstondaggen re'n förfriskar
Hvarje blommas knopp.

Stilla sofver liten fjärl
Hos sin purpurnö.

Helga liljors tempel-kärl
Balsamångor strö.

Månens öga vänligt skinee
Ned på bäckens våg,
Som bland doftande jasminet

Kröler tyft sitt tåg.

Näktergalens visor skalla
Djupt i parkens fred,

Och från löf och rosor falla
Glädjetårar ned.

Frukta ej! — din äldre broder
Glådar du i mig.
Grymt din fader och din moder
Ha' behandlat mig.

Jagat mig ur dalens hydda
Ut bland ödens rön.

Gud dect welat mig beskydda.
Jag är frisk och skön.

Kom! — ej någon skall dig föra
Tugen blick dig nå.

Pappa slumrar på sitt öra,
Mamma lifsa. —

Tugen hund i gården skällec,
Tugen hane gal.

Kom! jag ger dig karameller,
Sviffon tusental.

Och Lucinda fäster kappan
Om sin elsenhals,

Hallar sagta ned för trappan
Glad som til en wals.

Ofta nu, då Cynthia pannan
Höja ses och le,

Mötas barnen och hvarannan
Karameller ge.

(Forts. nästa gång.)

Åf trycket har nyligen utkommit i Swenskt öfversättning första delen af Fr. Wilh. v. Schuberts resa genom Sverige, Norge, Lappland, Finland och Ingermanland, åren 1817, 1818 och 1820. Denna Resebeskrifning öfver Sverige är utan tvifvel den mest fullständiga och uplysningrika, som ännu af någon utländskt Skrifställare blifwit utgifwen. Då härtill kommer, at Författaren redan särnt gjort sig fördelagtigt känd genom sina kunskaper och sin forskningsflit, tager man med stora förhoppningar hans bok i handen, och man finner sig verkligen icke bedragen. För at emedlertid gifwa åt dem, som ännu ej haft tillfälle at göra bekantskap med denna skrift, et begrepp om Författarens enkla men intressanta framställningsfätt, wilja wi här meddela några korta utdrag ur den redan utkomna första delen.

Efter at hafwa beskrifwit Stockholm med alla dess förstäder, fortfor han: »af föregående beskrifning öfver de särskilda delar af Stockholm synes, huru åtminstone flere bland dem hafwa et sådant läge, at man midt i sjelfwa Staden kan njuta af den sköna naturen. Men ännu behagligare äro så wäl de närmare som fjernare kringliggande trakterna, och man kan med rätta säga: at det hela är en stor, wacker trädgård, som på alla sidor omgiffwer Stock-

holm; en trädgård, der modren naturen nästan gjort allt, och konsten icke så mycket förskönat, som fastner genom mångahanda landtårdar, lustställen och wårdshus blott beredt ännu mera njutning medelst erbjudande af en större beqwämlighet. Frågar man, hwilken del af dessa sköna trakter är den wackraste, antingen den östra, norra o. s. w., så torde det blifwa swårt at beswara denna fråga på et i allo tilfredsställande sätt: ty hwardera sidan har sina egna skönheter, och just denna stora mångaldighet bildar det sköna hela. Här upstiga branta klippor, höga, majestätiska, imponerande, betäckta med dystra tallar eller en leende buskfog och björkar; der öppnar sig en täck dal, här winklar en behaglig lund eller en leende kulle; der är utsigten widsträckt och obegränsad, stundom dock något mera inskränkt, men alltid wacker; wid de gladdaste ställena finner man hwilobänkar, ländliga boningar, äfwen wårdshus. Och denna stilla, glada landlesnad, denna njutningsfulla ensamhet, hor man så nära intil sjelfwa Staden. Utan stora förberedelser och beswår kan i naturens sköte den söla och sinna lagn och wedersquidelse, som känner sig utmattad genom den bullersamma stadslesnaden. Men Stockholmsboerne weta ock at ösa ur denna glädjens rika källa, som naturen här så frukostigt öppnat för dem. Ty den som kan, bor om sommaren på landet, och kommer til staden blott så ofta som det är nödigt, eller ilar han åtminstone, så ofta det någonsin är honom möjligt, på några timmar ut i den fria naturen.»

»Hela Djurgården, i ordets widsträcktare bemärkelse, är i öster och söder omgifwen af hafswikar. Den nedre Djurgården, som uti inskränktere bemärkelse kallas Djurgården, utgör alldeles en ö, ty på 3 sidor omsluten af Galtfjön, ja äfwen under den ofwannämnde långa bryggan, skiljes den äfwen desutom genom en bäck från den öfre Djurgården. På Djurgården omwexla löf och barrskog, klippor och leende dalar; öfwerallt igenom slingra sig täcka gångstigar; at flera sidor löpa breda körwägar. Utromwackrast är Waldemarsön; på dess sydwestra strand bilda boningshusen, som äfwen om wintern äro bebodda, jemte wårdshusen och sommarställen flera anseuliga gator; längre mot öster och norr finner man ensammare belägna, härliga landtställen; bland dessa det wackra Rosendal, nu Johannisdal, Konungens privata egendom; här spisar Konungen ofta. Til Johannisdal hör en widlyftig Engelsk park, i hwilken det är hwar och en fritt at spatsera. De stora, pragtfulla byggnaderne, som nedbrunnit för några år sedan, hafwa gifwit plats för twenne enkla ländliga hus, af hwilka det ena är upbyggt i skapnad af et tält; byggnaderne äro omgifne af blomsterkullar med hwilobänkar, hwarifrån man har härliga utsigter; från den ena af blomsterkullarne har man utsigten öfwer en hafswik til den närgränsande slätten Ladugårdsgården, der ärligen et antal Regimenten

plägar samlas til et öfningsläger, och hwarest man ser på en höjd den nyanlagda Kongliga Borggen med andra dertil hörande byggnader och stall.»

»Til brunnen går äfwen från Johannisdal en täck stogswäg, äfvensom en annan directe från Ladugårdslandet. Et stilla lagn herrskar omkring den glada, wackra trakten, såsom man gerna önskar det omkring helsobrunnar; behagliga spatsergångar äro anlagda, men det mesta är natur, konsten gör söga; öfwerallt har man widsträckt utsigter, isynnerhet at Stockholm til.»

Författaren kommer derefter til Stockholms Embetswerk, som han med mycken sakkannedom beskriwer Om Polisen uttrar han sig sålunda:

»En Polismästare förestår Poliskammaren. Polisen är ganska ändamålsenligt inrättad, utan at fiendligt motwërka den personliga och medborgerliga friheten; i detta henseende kan Stockholm tjena til mönster för alla stora Städer.
(Forts. e. a. g.)

Förteckning

på Dagblad och Tidningar som nu utgifwas i Stockholm *).

Jemte deras prenumerationspris, för hela året räknadt.

(I ordning efter åldern.)

1) Post- och Inrikes-Tidningar	5 R:dr.		
2) Stockholms Dagligt Allehanda	5 —		
3) Stockholms-Posten	5 —		
4) Journal för Handel, Slöjd och Konst	4 —		
5) Allmänna Journalen	6 —	24	fl.
6) Swenskt Litteratur-Tidning	4 —	24	—
7) Anmärkaren	4 —	24	—
8) Underrättelser om Evangelii framgång	1 —	24	—
9) Granskaren	5 —	—	—
10) Argus den Tredje	5 —	16	—
11) Stockholms Börs-Tidning	5 —	—	—
12) Conversations-Bladet	4 —	16	—
13) Tidsskrift för Litteratur, Konst, Lög och Moder	8 —	—	—
14) Weekoskrift för Barn	2 —	—	—
15) Conversations-Bladet	4 —	32	—
16) Musikaliskt Allehanda	10 —	—	—
17) Argus den IV	4 —	—	—
18) Swenskt Stats-Ökonomiskt Tidning	6 —	32	—
19) Weekoskrift för Fruntimmer	6 —	—	—
20) Söndagsbladet	2 —	32	—
21) Stockholms Dagblad	4 —	24	—
22) Stockholms Kyrko-Tidning	2 —	24	—

*) I denna förteckning äro inga periodiska skrifter uptagne, som utkomma mindre ofta än en gång i weckan.

ERGUS Den IV.

Den 7 Februari.

Albert och Julia,
eller
Kärleken efter Döden.

Scen ur Underwerlden.

(Forts. från No 48)

(Helvetets portar öppna sig. — Afgrundsandar fram-
förta på scenen. — Eld och rök.)

Chor af Helvetesandar.

Vars du sommornatten?
Under wide-häcken
Wid kristalle-häcken
Du med Albert satt.
Draken wände statten
Lyst i månens strimmor.
Glesa silfwerdimmor
Klädde dalens natt.

Då tryckte dig Albert til kloppande bröst,
Då qwäsdas af glöddande lysar din röst,
Då sjönl du i nottens försärliga fred,
På älskarens arm bland violerna ned.
I skynne tindrade skjerman så glad,
Dch näktergals-choren er brudwisa qwad.

Julia.

O wänner! om I ömnen wid min smärta —
I gören det — Er qwalet sjelfwa tär —
Bönhöreu mig! förkroffen ej mitt hjerta
Med hägkomst af hwad ewigt flyktadt är.
O jordens fält! o sköna sommarnätter!
Violers dost af näktergalars säng!
O silfwerkällor, som kring gröna slätter
I stilla månsten krolte eder gång,
Dch i, o lena, blomsterklädda tufwor,

Omkluttrade af ömma turturdufwor,
Der skälswande i Alberts samu jag låg —
Uel! at en gång jag eder åter säg!

Choren.

Förgäfwes du beder.
Från Underarnas werld
En bana ej leder
Til hyddorna neder
Den långtandes färd.

Julia.

Uel! men kan ej kärleksropet
Hjertats fri til jorden hinna
Dch från jorden ömt beswara?

Choren.

Hwarför ropa ned til jorden?
Albert re'n är Ande worden.
Heta flammor honom bränna.
Grymt han pinas i Gehenna.
Kom at se den armes plågor.
Flägta swalka i hans lågor.

Julia.

Albert i Gehenna brinna?
Före må Skapelsen förswinna,
Före må Underwerldens Sol
Gjelf från sina himlar falla
Dch Guds wredes skälur swalla
Öfwer Lammets egen stol!

Sågen I Albert?

Korpswarta loekar
Krönte hans stolta,
Snöhwita panna,
Dch ur hans ögon
Lyste en himmel
Julia mot.

D, hur i walsens
 Grande ringar
 Glickan han förde!
 D, hur i mänstén,
 Rosen-omdoftad,
 Gittren han slog!
 Himmel! — och han skulle wara
 Du i ewighet förkastad! —
 Gud sitt mästarwerk förstöra! —

Choren.

Han war brottslig.

Julia.

Albert brottslig?

Han, min enda gud på jorden?

Choren.

Har han ej med fräcka händer
 Skuldskransen dig beröfwat?
 War han ej den orm, hwars lömska
 Afgrundshwiffningar förledde
 Dig at dödens äpple bryta
 Och ur barndoms-paradiset.
 Fly i nakna ödemarker?

Julia.

Honom jag förledt. Ej Albert
 Ormen war i Paradiset
 Han war Adam, jag hans Eva.

Choren.

Flyg då i din Adams armar.
 Han dig väntar i Gehenna.

Chor af Andar i Helwetet.

Julia, nalkas!
 Skynda! af lågor
 Helwetets salar
 Prägtigt förgyllas.
 Frukta ej elden!
 Fesligt han lyser,
 Bränner dig ej.
 Har du på jorden
 Nån sin med tankfullt
 Öga betraktat
 Afstönens rodnad
 Fjerran i wester?
 Helwetets gylde
 Gryning den är.

(Julia gör en rörelse at kasta sig i afgrunden, men
 vänder med förskräckelse tillbaka. — Dunder och blyt. —
 Jordbäfning. — Mörker betäder Underwerlden. — I molnet
 en arm, med en brinnande ästvig.)

Choren.

We we!

Se, se

Handen i skyn!

Röst (ur molnen.)

Fly!

(Afgrundsandarne nedstörta. — Julia dignar mot en
 klippa.)

Julia. En Engel.

Engeln.

Lyfna ej, Glicka, til helwetets röst!

Lugne den himmelska friden ditt bröst!

Julia.

Spräng dessa portar! til älskarens möte
 Will jag mig störta i afgrundens stöte.
 Wärma och kärlek dernere man finner.
 Swaflet så prägtigt bland klipporna brinner.
 Albert bland forsarne suckande står.

Engeln.

Albert ej wistas i afgrundens trakter,
 Suckande än han i jordriket går.

Julia.

D, så förbarmen er, himmelska magter!
 Låten mig åter i jordrikets wär
 Skåda hans anlet — ack, wörden min tår!

Engeln.

Kärlekens tårar
 Klipporna smälta,
 Kärlekens böner
 Ödet beweka.
 Ske dig, o arma!
 Så, som du will.

(Engeln och Julia försvinna i moln.)

Fortf. nästa gång)

Det war icke längesedan man läste både i
 utländska och Swenska Tidningar en berättelse
 från Portugal, angående någon rörelse som i
 Lisabon förefallit, och som skulle äfstat at öf-
 werändakasta den närwarande ordningen i lan-
 det, för at lemna regerings-tömmarne i Drott-
 ningens händer. Engelska Tidningar tillägga i
 anledning häraf, at den nuwarande Premier
 Ministern, General Pamplona, är helt och hål-
 let tilgifsven Drottningens interese, och at hon
 genom denna Ministers åtgärd fått försäkran
 om Frankrikes bistånd, hwaremot Konungen
 skall wara understödd af England, utom det at
 han har på sin sida största delen af armén och

alla de mest uplysta medborgare, i spetsen för hvilka bestämde sig Grefve Palmela.

Vi anföra här dessa omständigheter, endast för att fasta våra Läsares upmärksamhet på de wärdor, hwarföre ett Folk blottställer sig, då det salunda delar sig i fiendeliga factioner, hvilka hwar för sig anropa främmande Regeringars bistånd. Om i en sådan sakernas ställning hwarje faction finner sin beskyddare, skall den nödvändiga följderna blifwa, att dessa factioners raseri emot hwarandra får ny styrka, och att salunda mellan dem befäster sig ett ewigt swalg, som hindrar dem att se hwarandra som fäderneslandets söner. Men detta är ändå icke det wärsta onda, som af ett slikt förhållande skulle upkomma; det kan öfwen hända, att de främmande beskyddarne, drifne af ömsesidigt hat eller af andra enskilda orsaker, företaga midt i störet af den olyckliga Nation, hvars wäl de påstå sig hafwa till ögonmärke, en inbördes strid, som aldrig kan hafwa annat systemål å någondera sidan än beskyddarnes eget intresse, och aldrig leda till något annat resultat, än de beskyddades ofelbara undergång.

Det war på det sättet som i forntiden Romare och Charthager togo de mindre Staterna, på Sicilien, i Spanien m. m., under sitt beskydd; sedan de länge ryckt dem ömsesidigt undan hwarandras inseende, slutade segerwinnaren med att lägga dem under sitt herrowälde. Afwen så stridde i början af adertonde seklet Frankrike och Österrike i många år, för att afgöra den frågan, hwilkendera som skulle wära Spaniens beskyddare, och det olyckliga Landet, som war ett offer för deras täflingsstrid, härjades och mishandlades på alla möjliga sätt, utan att wära särdeles intresserad i utgången. Det är emedlertid blott en eller två gånger som Spanien lidit denna smälek och sett sig wära föremål för ett sådant slags beskydd; hwaremot Italien haft den wida olyckligare lott, att i flera sekler utgöra det beständiga trätofröet mellan twenne om öfwerwäldet täflande Magter, hvilka begge påstodo sig endast äfsta det Landets wäl, som de wolt till sin ärelystnads stridsfält, och hvilka, ömsesidigt segrande, alltid begagnade sig af öfwerlägheten för att förtrycka deisamma. Man skulle kunna anföra en hel mängd dylika exempel. Afwen i wårt eget fäderneslands historia saknas de icke. Hwilka ädelmodiga beskyddare hade icke Öfwerige till exempel under factions-regeringens tider! om Landets geografiska läge hindrade dem att på sjelfwa Öfweriska jorden strida med hwarandra om öfwerwäldet, sökte de i stället wisa sitt deltagande och sitt nit för Landets wäl genom en annan strid, som fördes inom dess landamären med icke mindre säker framgång; de arbetade nemligen i lopp att besticka Nationens ombud wid Riksdagarne; de kunde icke med wäpnen bestrida hwarandras inflyttelse på Landets öde, men de stridde i stället med penningar; salunda söndersteto de wårt arma fädernesland, och gjorde det länhända långt mer skada, än om de sköflat det som fiender.

Sådana äro alltid följderna för ett Land af främmande beskydd, afwen om det skulle wära

blott en enda Magt, som uteflutande åtog sig omsorgen eller tillwäddade sig rättigheten att beskyddas. I detta sednare fall skulle till och med ett slikt beskydd wära så mycket mer förtroende, som dess inflyttelse af ingenting wöre motwägd. Den Stat som sjelf påkallar ett dylikt förmynderskap, eller underkastar sig det, när det påtrugas, har i och med deisamma förlorat sin werkliga sjelfständighet, om den också får bibehålla namnet deraf; och dess medborgares frihet blir beroende af andras nåd, icke olit den frihet som plär lemnas åt fångselernas inwånare, att på wissa bestämda tider kringwandra, för att hemta friskt luft, på en med murar omgifwen gård, under uppsigt af en fångwaktare, som befäller dem, när han finner för godt, att återwända inom deras tränga fångselrum. Men det bör också märkas, att man nästan aldrig finner något Folk wära bragt i en så olycklig belägenhet, utan att det sjelft ådragit sig den genom inbördes misshälligheter, oordningar, och en del medlemmars oroliga lyne. Månaden af medborgare är af naturen fredlig och älskar lugnet, och det som man öfwermodigt kallar pöbeln, är egentligen intet annat än den näringsidkande och arbetande klassen, hwilken, i förening med jordens odlare, utgör ett Folks förnämsta styrka. Men det fattas aldrig i ett samhälle ärelystna och illafinnade menniskor, som ouphorligt arbeta på att sprida oro bland dessa hederwärdas folk-klasser och meddela dem sitt eget föraktliga tänkesätt. När sådant någon gång lyckas genom dessa menniskors intriger eller toleqanwa, inweckla de snart hela Nationen i en kedja af misförstånd, samt derof upkommande inbördes oroligheter och utlandssafhångighet, som förr eller senare medför en sådan Nations undergång. Ett Folk detemot, som älskar ordning och lugn, som är måttligt i sina anspråk, och herre öfwer sina passioner, är också alltid sin egen herre, och skall wisserligen midt under tidens stormar och hotande faror, bibehålla sin sjelfständighet och sin frihet. Förlusten af dessa dyrbara förmåner har alltid warit den säkra följderna af bristande öfwerensstämmelse mellan Regering och Folk.

Lusten att blanda sig i andra Nations inre angelägenheter har, i äldre så wäl som i nyare tider, uttrat sig på många olika sätt, men alltid till men för dem som olyckligtwis blifwit föremål deraf. I synnerhet har denna sällsamma benägenhet wisat sig stark hos de något mäktigare Staternes Regeringar: det är deras egentliga orsmynd. Aldrig har den likwäl synits mera öfwerdrifwen, än just i närwarande tid; det tycks verkligen som den tidpunkt snart borde wära inne, då wi kunde hoppas att den skulle wära alldeles förbi, ty den har redan gått till en sådan ytterlighet, att den swärligen kan gå längre. Emedlertid böra wi härwid göra en åtskillnad; rättwisan fordrar, att man undantager dem som wisat en berömmwärd återhållsamhet i detta afseende. England t. ex. har åtminstone icke i våra dagar wisat någon böjelse att tillkänna sig en otillbörlig inflyttelse i afseende på andra Länders inre angelägenheter. Öfwerige, Ryssland, Preussen och Danmark äro lesiwans

de bewis på des moderation. England har utan förändring bibehållit de wänstapliga relationerne äfwen med sådana Stater, som söthjudit införseln af des producter och sålunda angripit des ömtåligaste interessen; man har icke sett denna Makt använda någon oloflig inflytelse för at motverka sådana förbud. Des lofliga inflytelse skall blifwa så mycket säkrare och waragtigare. Wi kalla nemligen lofligt allt hwad som icke är wäld, och som icke är wunnet genom brott. Werlden har varit vittne til så många olofliga och orättmätiga företog, at om Nationerna kallades at i laglig ordning yttra sig öfwer rättwisan af åtskillig så kallad legitimitet, och de grunder hwar på den hwilar, så skulle allmänna Folkrätten ofkunna en sträng fördömmelse öfwer dessa blodiga upträden, som förnedrat människoflagtet. Deras legitimitet, som njutit fruktarna af sina medbrottlingars misgärningar, skulle åtminstone kunna betwisas.

Wi hafwa i föregående Nummern anført et par ställen ur Schuberts Resa genom Sverige m. m., som wi trott kunna intressera våra Läsare. Wi skola här meddela ännu et och annat utdrag, som för dem, hwilka icke weta, huru förmånligt utlänningar mestadels yttra sig om vårt fäderneslands inrättningar och förhållanden, torde kunna tjena til en ledning för deras eget omdöme.

»Tre omständigheter göra resor angenäma i Sverige: de förträffliga wägarna, skyndsamheten med hwilken man reser, samt skjutböndernas wänlighet, tjenstfärdighet, til och med bildning.«

»De förträffliga wägarna: alla de stora landsvägarne och flesta biwägar, ja äfwen härads- och kyrkowägar, d. ä. vägar, som gå til ringshus och kyrka, äro fullkomligen lika de Tyiska, Fransyska och Italienska chausseerna, dock mindre breda än de twenne sistnämnda. De bästa wägarna träffar man i Norrland, och aldrig har jag sett en stönare än den som från Stockholm går up genom Norrland til Sorneå; under sjelfwa polkretsen reser man som i Mayland.«

»Skyndsamheten, med hwilken man reser, beror dels af de goda wägarna, men äfwen af de goda hästarna, som i de flesta provinser wisserligen blott äro af medelmättig storlek, men starkt byggda och goda trasware; mycket beror äfwen af wagnarna. Med utländska kommer man wisserligen fram; men deras construction passar wanligen icke för de backiga Swenska wägarna: derföre går det långsamare, och man är lättare blottställd för olyckshändelser. Will man resa fort och säkert, så måste man hafwa Swenskt wagn.«

»Wanligen hafwa Swenska wagnarne låga framhjul, för at, wid åkande utför branta

backar, minska tryckningen på hästarna, samt samedelst faran för at de skola stena eller störta. Backhjulen äro deremot höga, hwarigenom, enligt allmogens tanke, bördan minskas för hästarna.«

»Det tredje, som gör resor angenäma i Sverige, är skjutböndernas glädighet, willighet och äfwen bildning; af detta kan likwäl blott den hemta fullkomlig nytta, som i grund förstår Swenska språket. Äfwen emot den, som ej förstår at göra sig begriplig, äro de likwäl wänlige och tjenstgäta, och söka at af miner och winkar märka hwad man önskar, alldeles icke för at erhålla en större drickpenning, utan af naturlig godsinthet och menniskofärlighet; samt emedan de anse det både Guds och menniskors lagar fordra sådant. Tilgäfwenhet för religion och lagar är ännu rådande i de flesta Swenska provinser. En främling, som talar Swenska, finner snart, at bonden i intet land äger den, för sitt stånd och med detsamma förenlig bildning, som i Sverige. Hertil bidrager troligen den omständighet, at Swenske bönderne äro frie jordägare och et eget Riksstånd; icke heller äro kyrkoinrättningarne utan inflytelse här på, äfwen som den aspassade husliga undervisningen. Man kan med en Swenskt bonde samtala om statsförfattningen, gudstjensten och kyrkan, näringar och yrken i des hembygd, åkerbruk, boskapsfötsel, fiskeri m. m. och kan wara försäkrad om at alltid erhålla förståndiga, uplysende, samt, om det angår religion och sedligheten, hjertrörande swar. Öfwer skryt får man ej anledning at beklaga sig. Om han ej med säkerhet kan beswara en fråga, så säger han hellre med hjertlig ensald: »det wet jag ej,« än at han skulle bedraga genom halfsanna och opålitliga swar. Wid de stora landsvägarna, i synnerhet omkring Stockholm, äfwen som i de orter, der mycket dagsverkskyldighet äger rum, är dock förhållandet ofta annorlunda. Här har man också icke sällan anledning at beklaga sig öfwer fylleri, likwäl mindre hos skjutbönderna än hos hållkarlar och gästgifware, oaktadt brännwinstupande de sednare ären ganska mycket astogit i Sverige.«

»I allmänhet kan man ej neka, at det långa liggande på håll wid de stora landsvägarna, och i synnerhet i städerna, förderfwar allmogens seder. I Götheborg har man nyligen begynt, at i hållstugan, der skjutbönderne wänta på de resande, under behörig uppsigt nedlägga exemplar af den Heliga Skriften, för at samedelst förekomma det de bättre artade ej behöfwa wara syfvelöse och derigenom förledas, utan at äfwen härigenom de mera förderfwade smänningom må återföras. Detta exempel förtjenar at efterföljas, framför allt i Stockholm. För de resandes säkerhet wore det äfwen önskansvärdt, at gästgifwarne ej efter behag finge sälja brännwin til skjutbönderna, äfwen som at det wore på något sätt förjdt för deras syfvelättning i hållstugorna.«

Argus Den IV.

Den 14 Februari.

Albert och Julia,
eller
Kärleken efter Döden.

Scen ur Underwerlden.

(Forts. o. fl. fr. N:o 48.)

Jorden. — Skogstrakt.

Albert.

Det är förbi — Ej af et menfshjerta
Jag dyrkas mer. Nej, inga kinder låga,
Och ingen barm wid Alberts möte höjes
Af salig fröjd, af swällande förtjusning.
En gud jag är, som mistat sin tempel
Och altaren, som, sjelf förintad, hwilar
I ewigt swärmod på sin werlds ruiner.
Hwi andas jag då än? Hwi hemtar jag
En luftens slägt? Förintelse! o, kom
At sista fibern af mitt lif förtära.

Klappa, o hjerta!

Klappa och swid!

Snart ändas din smärta,

Din ewiga strid!

Djupt under mullen

Glumra du får.

Den kylande mullen

Skall läka ditt sär.

Dina monader

Bytas en gång

I rosor och blader

Wid lärkornas sång.

Dricka de skola

Doggeus kriffall,

I huset sig sola
På grönskande wall.
Fjärila skall kyssa
Dem, rustig och warm,
Och Flickan dem wyssa
Til sömns wid sin barm.

Underöst tonar
Ur skuggornas dal:
»Blott döden försonar
Med lefnadens qual.«

(Litprocession i sonden. — På afstand ljudet af begravningsklockor.)

Hu! hwilken syn! wid tempelklockors sång
Bärs Julias swarta likbår öfwer heden.
Hvem är du, Död! o affskwärda engel,
Som skörda djers det ädlaste på jorden,
Den skönsta blomman, som på grafwar wäxt?
Hvem är du, helwetets monark! jag och
Will kånna dig, til räkenskap dig källa. (Han möte
dar sig.)

(Skymmel. — Alberts själ föres af englar til Underwerlden. — På afstand Julia och hennes Engel i genomskinliga moln.)

Albert. Englar.

Albert.

O, hwar är jag? För mitt öga
Hwilken hysning! Ha! hwad sällskap!

En Engel.

Husets söner dig ledsaga
Genom rymderna, som skilja
Lidens salt och Ewighetens.

Albert.

För mig åter ned i dalen,
Til den myrtenkrönta källan,
Til den månbeglänsta bäcken.

Engeln.

Nej, omöjligt! sedan Anden
 Öfwer lifwets brygga tågat,
 Aldrig kommer han tillbaka.

Albert.

Wel och nyß med dolkens mordudd
 Jag mitt hjerta genomborrat:
 Lefwer dock ännu och plågas!

Engeln.

Döden är en sömn allena,
 Mera kort än blotta nattens.

Albert.

Ha! hwad batar det at lefwa?
 Och at dö, hwad batar sådant,
 Då förintelse ej följer
 På förtwiflans hemfka blodsdöm? —
 Finnes ej i andra werlden
 Guld och kronor, magt och ära?

Engeln.

Himlens guld är endast kärlek,
 Samwetsriden andars krona.
 Gud blott tilhör magt och ära.

Albert.

Är då menskan intet?

Engeln.

Intet!

Albert.

Ät! jag war dock fordom något.
 Jag har Julias kyssar njutit,
 Wid dess englabarm jag thronat,
 Med dess själ min själ förenat.
 Wänner! fören mig til henne!
 I en poppelskog, der vinden
 Susar mellan gröna kronor,
 Och den blåa silfwerfloden,
 Tusensaldigt krökt bland rosor,
 Gå at paradiserna skapa,
 Will jag hwila, ewigt ewigt
 Sil den huldas hjerta sluten,
 Och i hennes trogna armar
 Gud och Werldarne förgäta.

Engeln.

Syst, syst, syst! tänk ej på Julia!

Albert.

På hwad annat skall jag tänka?
 War hon ej mitt hjertas urbild
 Och mitt enda mål på jorden?

Engeln.

Gud för henne tändt et jul-ljus
 Wid det goldne himmelsbordet,
 Will i sina blåa salar
 Gläda snart det hulda barnet.
 Syst, syst, syst! tänk ej på Julia!

(Theatern förändras.)

(Cypresedal i Andarnas Werld.)

Julia. En Engel (på något afstånd.)

Julia.

Ha! jag är ensam i min fåredal.
 Den himmelska ledsogarn sjelf mig lemnat.

Engeln.

Nej, jag är här.

Julia.

O gudayngling, hör!
 Är kärleken i rena Andars werld
 Ej, som på jordens dunkla fält, det högsta?

Engeln.

Ät jo!

Julia.

Så för mig til min Alberts famn.
 Et lif ej Julia utan honom äger.
 Ät! våra själar, våra nöjen re'n
 För ewighet hopwurit med hwarandra.

Engeln.

Mins du ej längre Gud? Har du för honom
 Ej någon känsla mer?

Julia.

Min Gud är Albert.

Engeln.

Har Albert kallat werldarne ur natten?
 Besätt med solar himlarne der nere?
 Har Albert dött för dig i korsets qual?
 Ät Julia! sista helsningen jag bär
 Från himlarnes Monark. I sina salar
 Han will dig se, will flåta kring din hjesa
 En krans af stjernor, will din brudgum bli.
 Hwad? längtar du ej Lammets bröllop sira?

Julia.

Hwart Albert går jag följer, Utan honom
 Ges ingen himmel. Intet helwete,
 Der på min barm hans englakyssar brinna.
 Ät! swara! får ej Albert följa mig
 Sil himlen opp? Wi kunna begge älfka.

Engeln.

Ej Albert älskar himlarne, ej rosens,
Ej liljans doft. Han älskar eld och swafwel.

Julia.

Hwad Albert älskar, älskar jag. Farväl!

Engeln.

Gud gråter i sin himmel, will så gerna
Dig möta der.

Julia.

Sag denna afftedskyffen!

O, wänd ej bort ditt anlete!

Engeln.

Jag kyssa

En Julias läppar? Dock, du will det, Glicka!
Hwad hjertat will, Gud sjelf ej nånsin wägrar.
Må öfwer dig Han nådigt sig förbarma!
Jag, swage, jag blott rysa kan och — fly.

(Han försvinner i moln.)

Albert. Julia.

Albert.

O min Julia!

Julia.

O min Albert!

Albert.

Julia! är du min för ewigt?

Julia.

Ewigt din! — men hwar öf resa
Här et tjäll? — Uå låt öf bygga
Wid en lugu, af neckens rosor
Kransad å, i aspars flugga, —
I en stilla skog af myrten.
Låt öf dricka rosens ånga,
Liljans doft och kärligt blanda
På en gräsblådd våra kyssar.

Albert.

Albert älskar icke rosens,
Icke liljans doft, — ej önskar
Han af källans sus at söfwas.
Eld och swafwel blott han älskar, (pekar åt
helwetet)
Will dit ned til sina wänner.

Julia.

Albert! tryck mig til ditt hjerta!
Jag åt dig mig öfwerlemnar.
Följer dig til himlens salar,
Följer dig i asgrunds djupet.

(Helwetets portar öppnas.)

Chor af Andar i Helwetet.

Talkas, o brudpar!

Glynda! af lågor

Helwetets salar

Prägtigt förgyllas.

Frukta ej elden,

Festligt han lysar,

Bränner dig ej.

Englar (ned swäfwade ur molnen.)

Engla-Choren.

Julia! Julia! wänd tillbaka!

Chor af Helwetesandar.

Kom at Hymens wällust smaka!

Engla-Choren.

Julia, hör! för sista gången

Gud dig ropar.

Julia.

Jag är fången,

Kan ej längre lös mig riswa,

Kar et offer endast blifwa.

(Albert och Julia omfamna hwarandra och kasta sig i
asgrunden. Efter dem nedrasa klipporna.)

Chor af Englar.

Kärleken wänligt til himlarne leder.

Kärleken störtar i asgrunden neder.

Julia! Julia! qwalen omarmar dig!

Herre! förbarma dig!

Från Norrige berättas om en roslig mis-
gerning, som i förliden månad der blifwit be-
gången af en Landtwärniss, wid namn Osten
Olsen Hougen, hwilken redan förut war ef-
terökt såsom anlagad at hafwa burit hugg och
slag å sin fader, och som derfor höll sig undan.
Denne Osten kom en afton til eu landtgård i
Östra Sellemarken, der ingen utom hustrun och
några baru woro hemma. Den äldsta bland
desa war en fullwärd flicka, hos hwilken han
strax förklarade sig wilja tilbringa natten, hwar-
til hon af fruktan för misshandling lofwade sam-
tycka. I sådan förhoppning kastade han sig på
hennes säng, och, förmodligen uttröttad af en
lång wandring, föll han genast i söm. Flickan
sick sålunda tillfälle at fly til närmaste grann-
gård, och hustrun med de öfriga barnen gömde
sig i källaren, utom en liten goffe, som i bråd-
skan hade blifwit glömd. I desamma wakna-
de Osten, och då han fann ingen mer än den-
na goffen, grep han honom, lade honom wid
elden och stekte honom en stund; det arma bar-
net slingrade sig derefter omkring Osten med de
innerligaste böner at haus lif måtte stonas, men

ingenting kunde upväcka detta wilddjurs medlidande; han grep åter goßen, osslar först hans näsa, och slutligen mördade honom. Efter denna wederskyggliga gerning lemnade han huset, och tog med sig liket, som han wedgräfsde i snön. Morgonen derpå träffades mördaren på en gård i grannskapet, der han efter et ursinnigt motstånd blef gripen, och fördes til Fredricwärns fästning.

Strödda utdrag ur Schuberts Resa genom Sverige.

(Forts. från N:o 49.)

»År 1815 räknade man i Lund 3,429 inwånare. Denna storlek synes vara för en Universitetsstad riktigt passande. Universitetet triffas här förträffligt, likasom i Upsala, hwilken stad icke är mycket folkrigare.»

»Genom sin ringa storlek och glada läge egnar sig Upsala alldeles til Universitetsstad. Den frugtbara åkerslätten rundt omkring erbjuder wäl de 4,498 inwånarne (år 1815) en icke sparsam näringskälla; dock skulle de swärligen utan Universitetet kunna hafwa bestånd. Universitetet är således i Upsala den medelpunkt, omkring hwilket allt wänder sig. Universitetets lärare, i början af wintertermen 1820 och 1821, woro 60 til antalet, hwilkas familjer jemte andra under Akademien lydande man kan upskatta til ungefär 1,800 personer, som icke äro inbegripne bland det ofwännämnde antalet af inwånare; de närvarande studerande, som icke äro inräknade häribland, utgöra årligen ungefär 800.»

»Grannskapet med huswudstaden gör hastigt bekant med händelserna i staten, upväcker intresse för det stora och allmänna, och afhåller således från det snåagtiga, utan at i moraliskt hänseende hafwa de skadliga werkningar, som mycket lätt utgå från huswudstaden, ehuru det icke kan nekas, at det ringa afståndet ifrån Stockholm föranleder til många onyttiga resor.»

»Lagen förbjuder, i alla städer der Universitet eller Gymnasier finnas, allt som kan störa den stränga wetenskapslesnaden, såsom skådespelaretrupper och dylikt *). Lärarnes upförande mot ungdomen är ganska intagande. Bland de studerande råder mycket slit och håg för studier, mycket sedlighet och et stadgadt, förståndigt wäsende jemte et gladt njutande af ungdomsåren, såsom det egnar Musernas rätta söner. Den ganska orätt så kallade akademiska friheten, hwilken wisar sig i et förakt för yttre lag och conventionela bruk, äfwen som uti omdömen öfwer lärare och deras lärometoder, känner man alldeles icke; men wäl den sanna friheten, som, lofsad utur fördomarnes och de sinnliga njutningarnas band, uplockar de blommor som tilhöra ungdomslifwet, men likwäl alltid i åsigt bibehåller de akademiska årens yttersta ändamål,

hwilka, bortslösade på lappri eller yppighet, aldrig återkomma.»

»Disciplinen bland de studerande är ganska god. Dueller äro oerhörda. Stagsmål och lif högst owanliga. Fliten är här förenad med en fri och glad lefnad. Til bibehållande af en sådan esprit bidrager ganska mycket inrättningen af de så kallade landsmanskapen eller nationerna.»

»Upsala är en sällskapslik och gästfri ort. I sällskaperna finner man mycket fin bildning och mindre twång än troligen i många andra Swenska städer. Universitets-esprin är i det hela rådande. De många adliga familjer, som här tilbringa wintern, umgås med Universitetslärarne, och inga tecken til afföndrade kretsar äro märkbara. Professorene hafwa likwäl fins emellan inrättat en Söndags-aftonklubb, der likwäl blott karlar insinna sig, så at fråga här ensamt synes vara om sådant, som angår wetenskapliga ämnen och lärowäsendet. I alla blandade kretsar hafwa studerande tilträde; en omständighet, som werkar ganska fördelagtigt. Derjemte råder mycket slit och allwarligt studerande; men också mycket kärlek för sång. Dueller och den så kallade Burschenlefnaden *) äro alldeles okända.»

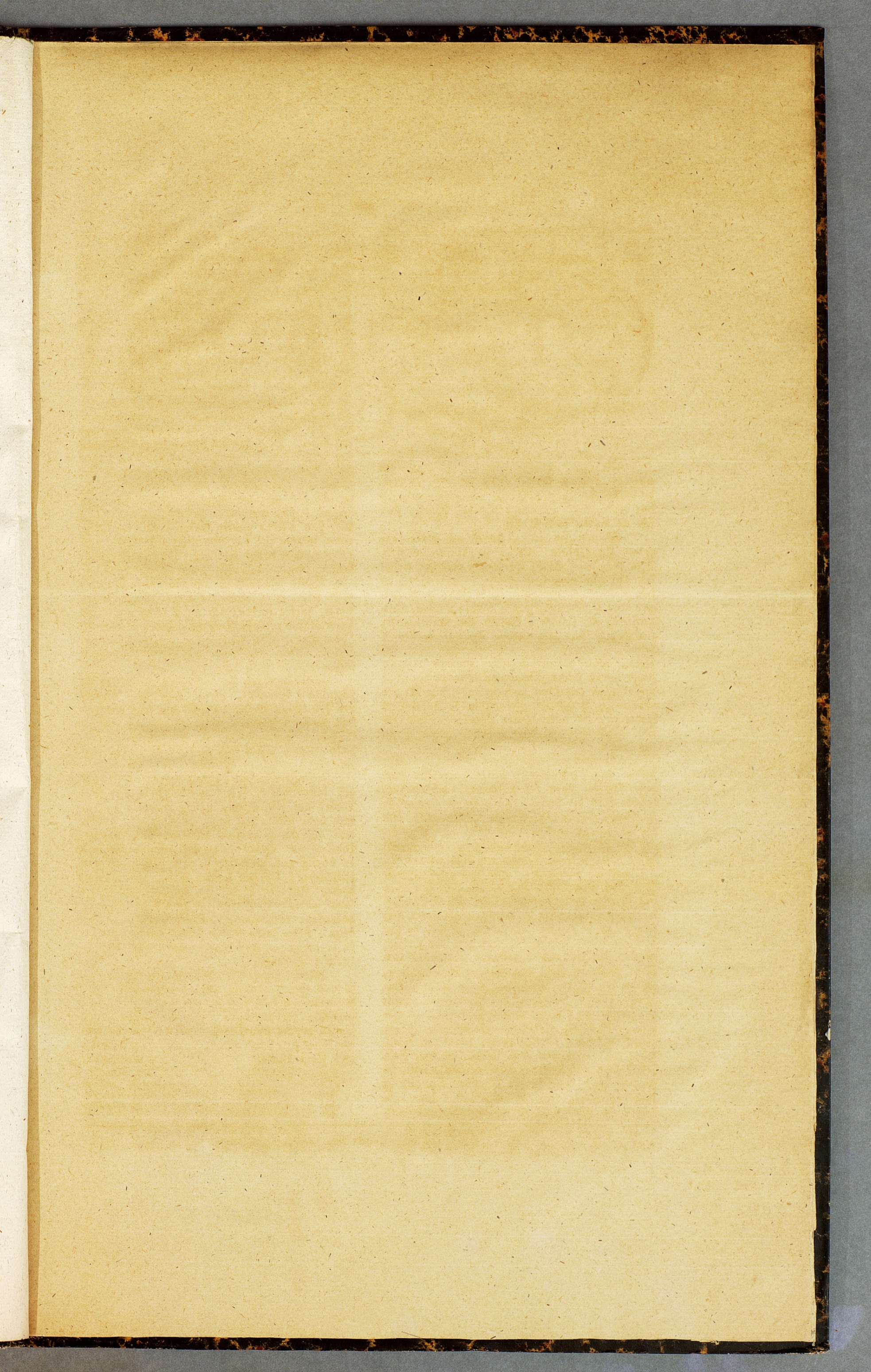
»Hela lefnadsfattet och umgänget är beräknadt derpå at ej störa studierna. Man står up tidigt, spisar middag och afton tidigt och wämligen blifwa aftonsällskaperna ej länge tillsammans. I umgänget råder beleswenhet, ledighet och munterhet. Dessa egenheter tilhöra sällskapstonen nästan i hela Sverige.»

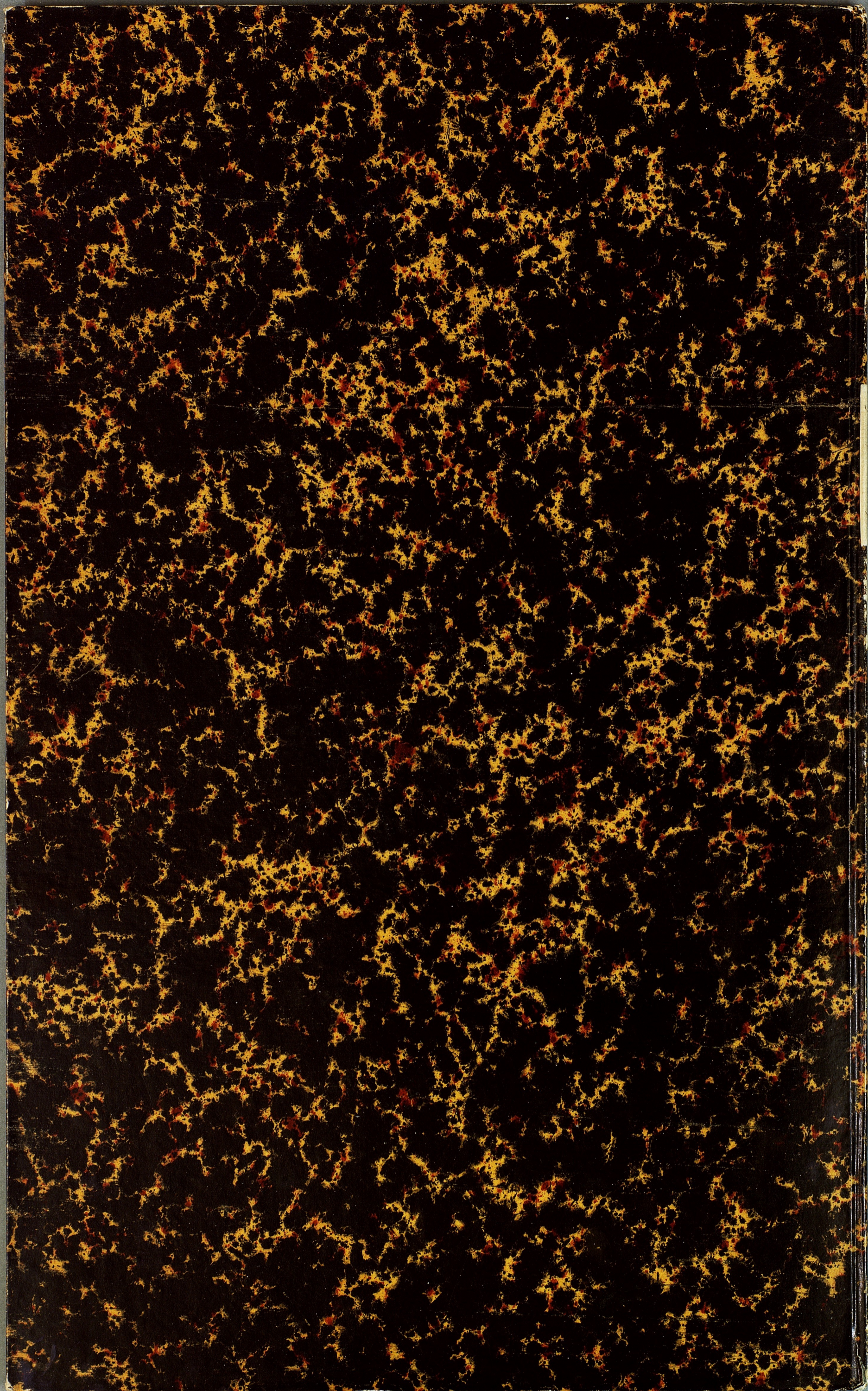
»Gedan Förf. talt om Universiteternas inrättning i Sverige, yttrar han sig i korthet om det öfriga Skolwäsendet, som han äfwenledes finner ändamålsenligt. Hwad de ringare klassernes undervisning angår, anser hon den höra vara, såsom den är i Sverige, Prester-nes sak.

»Den sorgfälliga nattwards-undervisningen och husförhören, från hwilka ingen får wara borta, och som årligen hållas rotwis i byarna med både gamla och unga af presterne, hwilka resa dit, för at pröfwa allmogens christendoms-kunskap och öfriga religiositet, i förening med en huslig gudstjenst och de fria böndernas egen sjelfänsla, bidraga mycket dertil, at hos ungdomen implanta kärlek för religion och kyrkan samt nödiga kunskaper om menliga och medborgerliga förhållanden. Desså finner man allt detta i större mått nästan öfwer hela Sverige, så at swärligen skall man träffa något motsvarande i Tyskland.»

»Under Carl XIV. Johans regering hafwa så wäl exerceringarne, som, i allmänhet taget, det yttre och inre wid arméen wunnit högst wäsendeliga förbättringar. Inom en kort tid är ganska mycket åstadkommet, och det har rätt tydligt wisat sig, hwad nit för en god sak, i förening med skarp blick och ståndagrighet förmå uträtta.»

*) Öfwerfäctaren känner ej något Sænskt ord, hwarmed denna term kan utbyttas, och troligen finnes den ej heller, då sjelfwa saken är alldeles obekant och endast tilhör de Tyska Universiteterna.

www.books2ebooks.eu